

F.P.A.:

**SZERKESZTI AZ UNIO TAGJAIBÓL
ALAKULT SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
CUPRINSUL**

Zilele de lucru.

Fr.: E. Sz.: In locul de program — perspectivă. — Conferința comună a lojelor în orientul Clujului.

Fr.: dr. A. P.: O acțiune masonă în reînviere.

Fr.: A. B.: Francmazonul în viața zilnică. — M.: m.: Sadoveanu în Cluj. — Hotărârile Consiliului de Federație. — Anul de lucru al lojei Pax. — „Acțiunea francmazonilor împotriva bisericii Rom. cath.” — Informațiuni din loje. — Știri.

TARTALOM

Munkanaptár.

Sz. J. t.: Programm helyett — távlat.
Páholyközi értekezlet Kolozsvár keletén.

Dr. P. B. t.: Ujjáéledő szks akció.

B. S. t.: A szabadkémives a mindennapi életben.

Sadoveanu h. nagym. t.: Kolozsváron.

Szövetségtanácsi határozatok.

A Pax munkaéve 1931-ben.

„A szksék munkája a róm. kath. egyház ellen.”

Hírek a páholyokból. — Hírek a nagyvilágból.

INHALT

Arbeitskalender.

Br.: E. Sz.: Anstatt Programm — Perspektive.
Konferenz der Logen am Oriente von
Klausenburg.

Br.: Dr. A. P.: Eine Freimaurer-Aktion
in Wiedergeburt.

Br.: A. B.: Der Freimaurer im Alltagsleben.
Beschlüsse des Bundesrates.

Das Arbeitsjahr 1931 der Loge Pax.

„Die Aktion der Freimaurer gegen die röm.-kath.
Kirche.”

Nachrichten aus den Logen.

Nachrichten aus aller Welt.

MUNKANAPTÁR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvar keletén. Helyiség. Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 órákor. Páros szerdákön értekezlet — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 órákor. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos, str. Reg. Carol 69.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 órákor. — Profáncim: dr. Ioan Hozan Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 órákor. Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden pénteken este fél 9 órákor. — Profán címe: Dr. Szöllössi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 órákor. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piafa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2 sz. 11. em. Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 7 órákor. Páros hétfőkön értekezlet. — Profáncim: Dr. Edelman Menyhért orvos, Rimanóczy-uca 12.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 órákor. Páratlan hétfőkön tisztí értekezlet. — Profán címe: Rosenthal Mór ügyvéd, Timişoara, Bulv. Reg. Maria No. 6. Magánügy.

Die Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 órákor. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán címe: Ernst Heitz, Direktor der „Otelul Böhler“, Bucureşti, I. B-dul Domnitei 1.

Kölcsey (Satumare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarosziget) és **Hunyad** (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lennhoff Eugen: **Die Freimaurer**. Ihre Geschichte. Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: **Le Franc = Maçonnerie** Frs. 12.—

O. Caspari: **Die Bedeutug des Freimaurertums V. Ungar B.**

A. Daiber: **Elf Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse)** Rm. 1.—

Geischer: **Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken** Rm. 1.—

Horneffer: **Die Freimaurerei** Rm. 1.20

Keller: **Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“** Rm. 2.—

Neumann: **Die Freimaurerei** Rm. 1.20

L. de Ponciu: **Hinter den Kulissen**

I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3.50

II. Judentum und Weltumsturz Rm. 4.—

Schwarz—Bostonitsch: **Die Freimaurerei**
Ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken-
illust. Rm. 720.

Das Geheimniß des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5.—
Leadbeater: **Das Verborgene Leben in der Freimaurerei** Rm. 15.—
Heinichen: **Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie** Rm. 5.60
Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala útján.

Kiadó

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Programm helyett — távlat

1931 évi április hó 20.-án jelent meg a Testvériség első száma. Most esztendeje éppen.

Ugy érezzük, nem lehet, de nem is szabad egyetlen szó nélkül tovasiklanunk e jelentős évforduló felett. Tizenhárom esztendejénél is hosszabb ideje, hogy a szabadkőműves gondolat magyar nyelven nyomtatott befűkben elnémult s ezzel minden összekötő kapocs megszünt a magyar nyelven dolgozó páholyok között. Azóta öt különböző államkeretbe vetették szét a történelmet formáló erők az egykori Magyarországi Symbolikus Nagypáholy főhatósága alatt addig egyesített páholyokat és köröket. Ezek nagyrészen új főhatóságokat alakítva vagy új főhatóságok védelme alá vonulva keltek új életre, másrészt azonban a politikai hatalom által elnémítva vagy újjáébredésre még képtelenül, várják a körülmények kedvezőbbre fordulását, hogy maguk is új munkába kezdhessenek.

A széthullásnak és újjáépülésnek ez a folyamata az egymás munkájáról való tájékozódást részben teljesen megszüntette, részben csak nagyon hézagos és nagyon gyér levélbeli vagy magánértesülésekre korlátozta. Márpedig itt Erdélyben, a magunk szűkösre határolt munkaterületén is, hovatovább mind intenzívebben érezhetővé válik, hogy egységes célkitűzések és egységes munkaritmusba hangolódás nélkül még helyi erő kifejtésekre is szegényesen és bénán futja csak az egyes páholyok munkájából. *Lényege* a szabadkőművességnek, hogy valóban egész világot átfogó testvéri láncban élje és gyakorolja a legszebb emberi eszmények szolgálatát, különben önhibáján kívül nemegy helyen jóteknő asztaltársaságok tevékenységi körére zsugoro-

dik a sokkal *nagyobb feladatokra elhívó* szks kötelesség teljesítése. Múlhatatlanul szükségesnek érezzük s velünk együtt — amint erről levelek és szóbeli megbeszélések is mind süröbben győznek meg — szükségesnek érzi a Jánosrendi Szövetség valamennyi testvérpáholyában a dolgozni, hatni, cselekedni, alkotni kívánó tt igen nagy föbbsége, hogy egymás munkájáról rendszeresen tudomással birjunk, egymást a közös célkitűzések előrevitelében magunk mellett érezzük. Ez az általános kívánság az erdélyi jánosrendü páholyok ujjaéledése óta általánosan napirenden tartotta egy szks organum létesítését s mikor esztendővel ezelőtt az Unió magára vállalta az adott körülmények minden kockázatának alapos megfontolása után, hogy a régi óhajt a maga fogyatékos erőire utaltan is megkísérli valósággá formálni, valamennyi testvérpáholyból az öröm és biztató segítségnyújtás hangjai üdvözölték a bátor kezdeményezést. De nemcsak a mi főhatóságaink alá tartozó testvérpáholyok, hanem a Csehszlovákiában és Jugoszláviában dolgozó páholyok és Magyarországon a magukról még életjelt adni tudó baráti körök is szeretettel és egyre fokozódó érdeklődéssel várják az egyetlen magyar nyelvű szabadkőműves folyóirat újabb számait. Mindez kétségtelen bizonyíték amellett, hogy a Testvériség, már magában a fennállásával, hivatást tölt be és olyan hézagot pótol, mely helyenkint már-már ásitó ürességgé vált a világot átfogó testvéri lánc megszakadozott szemei között.

Most esztendeje, a rendelkezésünkre álló szerény eszközök gyöngye hatóerőinek tudatában, programadásra sem mertünk vállalkozni. Csak annyit mondtunk: vállaljuk a futárszolgálatot a romániai jánosrendü testvérpáholyok között és azon fogunk igyekezni, hogy ez a szolgálat számról-számra mind fokéletesebben kiépítették. Őszintén beismerjük a második év küszöbén, hogy a magunk elé tűzött céltől még mindig messze vagyunk, hogy az egyes páholyok között a futárszolgálat a Testvériség közvetítésével is még mindig meglehetősen fokéletlen. Látjuk azonban máris, hogy nem dolgoztunk hiába s látjuk, hogy minden újabb szám közelebb visz az emberileg elérhető teljességéhez. E tekintetben csak megismételjük, amit a folyó naptári év első számában kértünk tudósító testvéreinktől. Rendszeres tudósításokat kérünk minden új hónap kezdetén az eltelt hónapban végzett páholyunkaról. Szabadkőműves kötelességteljesítésben nincs helye egyesek kiemelésének és külön elismerések osztogatásának. Mégis meghatottan rá kell mutatnunk ezen a helyen S. J. t. példaként kiemelkedő tudósítói tevékenységére, aki korát meghazudtoló fiatalos frissességgel küld hónapról hónapra kimerítő tudósításokat a budapesti baráti körök munkájáról, ami pedig sokkal megerőltetőbb és jóval több utánjárást követelő rendszeres tevékenységet igényel, mint egy vidéki város keletén működő

egyetlen páholy munkájáról a beszámolás. Levelekben figyelmeztetnek erre erdélyi páholyokban dolgozó testvérek, hogy a magunk páholyainak életéről is olyan kimerítő tudósításokat kellene közölnünk, aminőket S. J. testvérünk küld a Budapest keletén nehéz körülmények között is jelentős szks munkát végző baráti körökről.

Mindezek azonban aránylag jelentéktelen technikai kérdések, amelyek önmaguktól megoldódnak, mihelyt páholyaink munkarendje egybehangolódik, mihelyt olyan egységes konkrét cél megvalósítása érdekében fog dolgozni valamennyi páholy, hogy a tudósító tt belső ösztönzés sugallatának fogják érezni, hogy a maguk páholyának élet-megnyilvánulásait is egy-egy láncszemként kell beilleszteni az egy célért folyó munka láncába. Mihelyt az ötletszerű munkaprogramokat *munkatervek* váltják majd fel, melyeknek lefektetése felé már határozott mozdulatok látszanak. Akkor a Testvériség is megtalálja a maga hivatását, amelynek többnek kell lennie a táviródrót vagy a beírt levél-papír szerepénél. Akkor: *hatóerővé válik* befelé és kifelé egyaránt. S mint egyetlen magyarnyelvű szks organum, melynek olvasóköre öt országra terjed ki, hatóerőnek sem lesz lecsinyelhető. Testvéri kapcsolóként fogja majd össze a széthullt magyarnyelvű páholyokat, amelyek ma még áldásosabb tevékenységre hivatottak, mint voltak a múltban, mikor közös fennhatóság alatt dolgozhattak. Mindegyikük sűrű baráti érintkezésben áll a Dunavölgy országainak más-másnyelvű rétegeivel. Mindegyikük lead és felvesz önkéntelenül is hatásokat, melyeknek széjjelsugározható leadóállomása ez a kicsiny lap lehet, ha jelentőségét valamennyi dunavölgyi országban felismerik. Békét és munkát s a békés munka lehetőségeinek előkészítését, a kedvező légkör kialakítását vállalhatja és végezheti a lelkekben tudva-tudatlanul, hogy megindulhasson végre az építés a munka útjában feltorlódt romokon és a mesterségesen odaállított akadályok elhárítása után.

A második év küszöbén nem program, csak perspektiva kedvéért vázoltuk fel ezeket a feladatokat, melyek azonban programmá, sőt tervvé nőhetnek, ha mindnyájan úgy akarjuk, akiknek hitünk van az erdélyi részeken dolgozó szabadkőművesség jánosrendű páholyainak magasabbrendű elhivatásában.

Sz. J.

Páholyközi értekezlet Kolozsvár keletén

közös célkitűzések megállapítására, közös munkabizottság megalakítására

A területileg egymáshoz legközelebb eső négy jánosrendű testvérpáholy, a Pax, Concordia, Unió és Bihar kiküldöttjei folyó évi március hó 5-6-án megbeszélésre jöttek össze Nagyvárad keletén. A megbeszélés célja a jánosrendű Szövetség fennhatósága alatt dolgozó páholyok munkájának egybehangolása és intenzívebbé tétele volt. A megbeszélések eredményét határozati javaslatba foglalták a kiküldöttek azzal a megállapítással, hogy ezt a javaslatot elfogadásra fogják előterjeszteni egy olyan újabb páholyközi értekezleten, melyet meghatározott időn belül az összes jánosrendű páholyok kiküldöttjeiből Kolozsvárra tartozik összehívni az Unió főmestere. Magától értetődően megbízták az Uniót azzal is, hogy a Szövetség Tanács képviselőjében a Rend elnöki tisztét betöltő h. nagymester t.† és a Rend kancellárját elsősorban kérje fel a páholyközi értekezleten való részvételre és annak bölcs irányítására. A nagyváradi értekezlet határozati javaslatát és az Unió főmesterének meghívó levelét, amelyek együtt teljes képét adják a páholyaink életében döntő jelentőségűnek ígérkező kolozsvári tanácskozásnak, szó szerinti szövegben adjuk az alábbiakban, hogy mindenki számára kimerítő tájékozásul szolgálhasson:

A határozati javaslat.

Kedves Testvérek!

Szövetségtanácsunk rég sürgeti az alvó páholyok és körök felélesztését és legutóbb megbízást adott föbbeknek ezen munka elvégzésére.

A munka azonban nagy nehézségekbe ütközött.

Az alvó intézmények feltámasztása egymagában elegendő sem volna immár. Számunk és szervezeteinknek a száma oly kicsiny, hogy mindezekkel az erőkkal is szinte teljesen tehetetlenül kell állanunk a rendkívüli idők nagy feladataival szemben.

Ma dolgozó páholyaink is fiz éven át szüneteltek, ezt megelőzőleg pedig négy háborus év, összesen tehát 14 év tette lehetetlenné a kereteknek szükséges továbbépítését és az alkalmas erőknél a keretekbe belenevelését.

János-rendünknek alig van 500 tagja. Ez lelki erőkben éppen olyan szegénységet jelent, mint az anyagiakban.

Ha a szabadkőművességnek csak arra az egyetlen, kétségtelenül meg is oldható feladatára gondolunk, hogy a maga jóra haladó lelkiületéhez hasonítsa, evvel átitassa a körülötte törtető, vergődő és kétségesskedő, újfaj holnapját kereső, de mai gondjaiban elvesző, fásult, lelkét veszített, vagy elfanatizált nemzedéket: lehetetlenség naiv álmodozás és öncsalás nélkül elhittünk magunkkal, hogy nyolc-kilenc páholy és 4-500 föbbé vagy kevésbé aktív testvér, ezek között legalább a fele a háboru előtti nemzedékek idősödő tagja, ~ közéleti szélesebb-körü tevékenységnek szinte teljes lehetetlensége közepette, az anyagi erők minimumával, lényeges ható erő tudna lenni kifelé, az élet felé.

Tizenöt évnek, egy egész generációnak a sorai kimaradtak és hiányzanak közülünk. Egy generáció, amelynek a természetes összekötő láncszemnek kellene lennie a most kiforró új nemzedék felé, amelynek minden valamire való értéket

ígérő szemét pedig sürgős feladat volna láncunkon át beiktatni a jövő szekrének a haladás útjain való továbbvitelére.

A szabadkőművesség nemes progresszív hagyományaiban felnőtt és kifor-
mált nemzedék ma-holnap kidől a munka mellől. Fel kellene használni a még
rendelkezésre álló éveket a gondok, keserőségek és szenvedélyek verte új nemze-
dékeknek szakszellemeire nevelésére, szaksz lélekkel átítatására, hogy új évek új
gondjaiban így azzá lehessenek, ami a szakszég mindig volt és mindig marad:
a társadalomnak haladásra, evolúcióra, progresszióra beállított jobbik lelke.

Új páholyokra és körökre tehát halaszthatatlan szükség van. És minden
eddiggi és minden új páholyban sok új testvérré. Válogatással, de kényeskedés
nélkül, az élet lehetőségeihez mért igényekkel gondoskodni kell soraink fel-
töltéséről.

Szellemi és társadalmi nagyságokat, kész és már kint a mai forgatagos
világban kint! — tökéletesre faragott köveket persze, hogy nem találhatunk föl-
szám. De bizonyosan sokat, bizonyosan eleget, akik ha nem vezéreké, akkor
jó munkásokká, a kőmives lelkület alkalmas kivetítőivé, társadalmi érvényesítőivé
nevelhetők, ha — főleg a fiatalokat — idején magunkhoz vonjuk minden irányu
szélsőséges alakulások elől.

Engedjétek hozzánk a fiatalokat! Adjatok lehetőséget arra, hogy a mai
nemzedék, fiatalok és kevésbé fiatalok, szabadkőmivesekké fejlődhessenek, mielőtt
elődjeik, a régi szakszég, elveszne a múlt öregségében. Új kőmiveseket a mérhe-
telenül nagy feladatokhoz és megszervezett nagyobb közösséget a munkában: —
ezeknek a szükségleteknek a megvitatása hozta össze március 5-6-án az egy-
máshoz területileg közelebb eső négy páholyt, a „Bihar“, „Concordia“, „Pax“
és „Unio“-nak néhány kiküldöttjét Várad kel.-én tanácskozáásra.

Részvettek Kolozsvárról J. J. dr. fm.: Sz. J. tv.:rel. Temesvárról dr. R.
M. fm.: Cs. F. tv.:rel, Aradról dr. Sz. Zs. fm.: dr. R. M. h. fm.: és A.
F. tv.:rel és Várad keletéről É. M. fm.: és M. S. h. fm.: mellett a páholy-
nak mintegy 15 régi testvére.

Két napos tanácskozás eredményeként a jelen volt tvv. megállapították,
hogy sürgős szükségét érzik a páholykeretek minél szélesebb kiépítésének, a tag-
létszám intenzív szaporításának és mindenk fölött a páholyok intenzív együtt-
munkálásának, fokozottabb munkaközösségnek. Minthogy pedig közös munkák a
viszonyok mindenfajta nehézségei folytán legfeljebb egy-egy vándorgyűlés formá-
jában volnának megvalósíthatók, tehát csak ritkán, kivételként, páholyközi munka-
bizottság létesítését tartanák célra vezetőnek. Minden páholy egyforma számú
testvért delegálna egy-egy évi időre ebbe a bizottságba. A bizottság két-három
havonként, illetve a szükség szerint, váltakozó kel.-eken összeülve hozná köze-
lebb egymáshoz a páholyok céljait, törekvéseit, elgondolásait és az így kialakult
gondolatokat terjesztené javaslatokként az összes páholyok és a Szövetség-
tanács elé.

Ennek a tervnek az összes páholyok kiküldöttjei által leendő beható megbe-
szélése végett felkérte Janovics fm.: tv.:t, hogy április 23-a Szentgyörgynap
délutánra és április 24-re vasárnapra, hívja meg a János-rendhez tartozó összes
páholyokat, hogy két vagy három kiküldöttjükkel vegyenek részt egy általános
páholyközi értekezleten, amelyre rendünk elnökét, Servatius nagymester tv.:t
külön is részvetelre kérjük és ezen az értekezleten tárgyaljuk meg teendőinket a
szakszég általános érdekében.

A kolozsvári Unió-páholy nevében Janovics Jenő fm.: tv.: feljánlotta és a jelen volt főbbi páholy képviselői is vállalták saját keletükre nézve, hogy ugy április 23—24-én, mint a páholyközi munkabizottság megalakítása esetén annak későbbi munkálkodása idején, a kiküldöttek lakását és ellátását mindig az illető kel.:-en dolgozó páholy viseli az utazási terhek megkönnyítése végett.

Kedves Testvérek! Világosan áll előttünk a cél: Jánosrendü páholyaink ezentul ne izoláltan és ötletszerűen működjenek, hanem ez a munkaközösség egy *funkcionális* egységet kell, hogy teremtsen, melyen belül céljainkért *egységesebben, tervszerűbben*, váll váll mellett, tehát eredményesebben küzdhetünk.

Ez a páholyközi bizottság első ülésén fogja megállapítani a maga munka-programmját, de már az előzetes váradi tanácskozásokból is kikristályosodtak az együttműködés határozott irányelvei: Ezek a következők: 1. Alvó páholyok felébresztése. 2. Új páholyok alapítása. 3. A páholyok tagjainak erőteljes szaporítása, a fiatalság és a progresszív elemek bevonása. 4. Szks szellemű profán sajtó-organum megindítása és propagálása. A nyilvánosság felvilágosítása szkség céljairól és munkájáról. 5. Vándorgyűlések. 6. Társadalmi és filantropikus akciók közös megindítása.

Meghívó levél a szövetségtanács elnökéhez

Hatalmas Nagymester Tv.:!

A mellékelt táblákból, amelyeket a mai napon a különféle keleteken dolgozó Jánosrendü páholyokhoz küldtünk, kivilágosodik célunk, vágyódásunk.

Mi az esetleg megszervezendő páholyközi bizottsággal nem akarunk új organizációt teremteni, a meglévő organizáció mellé, hanem a szövetségtanács iránítása mellett, főhatóságaink és alkotmányunk rendelkezéseinek tiszteletbentartásával akarunk az egyes páholyok között szorosabb érintkezést létesíteni s ezáltal a szks munkát eredményesebbé tenni.

Hüség és alázatos tv.: szeretettel kérünk, kegyeskedjél ennek az értekezésnek dísz, súlyt és jelentőséget adni személyes megjelenéssel. Áldásos lenne a munkánk, ha azt a Te bölcsességed irányítása mellett kezdhethők meg.

Kérésünkkel megtoldjuk még azzal, kegyeskednél nagykancellárunkat is kiküldeni az április 23—24-én tartandó páholyközi értekezletre.

Hüség tv.: szeretettel
az Unió páholy főmestere.

Meghívó körlevél a testvér páholyokhoz

Érd.: Főm.: Tv.:!

Temesvár keletén 1931. nyarán tartott közös Jánosnapi diszmunkán kiharogott már a szabadkőműves lelkekből a vágy, hogy egységesebbé kell tenni a különféle keleteken dolgozó páholyok célkitűzéseit, lendületesebbé kell tenni a haladást, eredményesebbé a munkát.

Ez a gondolat tetté érlelődött a Nagyvárad keletén tartott megbeszélésen.

Ennek az előzetes megbeszélésnek képét kapják a kv.: Tv.:-ek a mellékelt táblában.

A Bihar, Concordia, Pax és Unió páholyok részéről nyert megbízás foly-

tán, tv.:i szeretettel kérlek, kegyeskedjete páholyotok 2—3 tagját a Kolozsvár keletén

április hó 23-án és 24-én

tartandó páholyközi értekezetre kiküldeni.

Két kérdést fog alaposabb megvitatás tárgyává tenni az értekezetlet:

1. A szabadkőműves sajtó. Előadó: T. G. t.

2. A fiataltság bevonása a szabadkőműves munkába. Előadó: Sz. I. t.

A napirend a mi terveink szerint ez volna:

Április hó 23-án d. e. 10 órakor kezdődnek az értekezetlet a páholy helyisé-
gében.

Déli 2 óraker közös ebéd a páholy vakolótermében.

Délután 4 óraker az értekezetlet folytatása.

Este 8-kor: Diszmunka. (Két rövid ismertetés: Az Unio gyermeknyaral-
tási akciójáról és az ifjusági tanácsadó szervének előkészületeiről.)

Utána: Vakolás a páholy helyiségében.

Április 24-én d. e. 10-kor az értekezetlet folytatása. Utána közös ebéd a
páholy vakoló termében.

Ha szükséges: délután az értekezetlet folytatása.

Mély fisztelettel kérlek, kegyeskedjél az idő rövidségére való tekintettel mi-
előbb közölni, hogy páholyotok részéről kiket fogunk itt üdvözölhetni.

Az Unio meleg tv.:i szeretettel várja őket s boldog lesz, hogy itt tartózk-
dásuk idején elszállásolásukról és ellátásukról gondoskodhatnak.

Hüségese tv.:i szeretettel

az Unio páholy főmestere.

Ujjáéledő szabadkőműves akció.

— Az Unio □ felhívása a testvér páholyokhoz. —

Az Unio □ ez évi április 6-án tartott munkáján Dr. P. B. tb. főm. mutatott rá előadásában a mai nagy munkanélküliség idején a gyógynövények gyűjtésében kínálkozó olyan keresetágra, mely kellő fel-
karolás mellett az egyes vidékek legszegényebb néprétegét munkához és keresethez tudná juttatni. Javaslata az Unio elhatározta, hogy az ügy támogatására és propagálására kéri fel a tt□□-at, annál is inkább, mért ez a mozgalom évtizedekkel ezelőtt, még 1917-ben ugyancsak az Unio kebeléből indult ki és mint dr. P. B. t. alább közölt előadásából kiténik, nemzetközi szempontból is nagy jelentőségű eredményeket mu-
tat fel. Kívánatosnak tartja az Unio, hogy az időközben nálunk ellan-
kadt mozgalom új lendületet nyerjen s hogy továbbra is szks szel-
lemben induljon új virágzásnak.

Az Unio □ még 1907-ben mozgalmat indított az akkori Magyarországon a vadontermő gyógynövények gyűjtésének és okszerű értékesítésének fölkarolására. A fölvetett eszmét az összes akkori tt□□ meleg pártolásban részesítették.

Mindenütt fölsmerték, hogy itt szks akcióra nyílik alkalom. Gyógynövény-
gyűjtés azelőtt is folyt a régi Magyarország egyes speciális vidékein, de rendszer-
telenül és szakszerűtlenül, amellelt a gyűjtők sokszor ki lettek uzsorázva. A szkség
a gyűjtést és értékesítést rendszerbe igyekezett foglalni és a szegény emberek ér-
dekét igyekezett megvédeni. Olyan vidéken is propagáltuk akkor a gyűjtést, ahol
a nép addig nem ismerte ezt a kereseti forrást. Népünknek egyébb munkára al-

kalmatlan egyénei a gyógynövénygyűjtés által elég szép mellékjövedelemhez jutott, az ország kereskedelmi mérlegére pedig kedvező hatással volt a gyűjtött gyógynövények exportálása. Kolozsvárt gyógynövény kísérleti állomás keletkezett az akció révén; itt gyógynövénybeválfó állomást szerveztünk és ennek kapcsán kioktatuk a szegény népet a gyógynövénygyűjtés mesterségére.

A gyógynövény gyűjtés kérdése ma is aktuális, sőt ma sokkal nagyobb a jelentősége, mint valaha volt, amikor általános a panasz a nagyfoku munkanélküliség és az óriási pénztelenség miatt. A régi akciót tehát ma fokozottabb mértékben folytatni kell. Ezt igazolja az a körülmény, hogy a mi példánkat ma már jóformán az egész világ utánozza. Az Unió által terjesztett eszme annak idején széles körökben — tudva nem tudva, hogy az eszme honnan pattant ki, visszhangra talált. A mi szerény kezdeményezésünkéből kinötte magát a kolozsvári gyógynövény kísérleti állomás, amely mint első a világon regisztrálva van a világ színe előtt. A mi példánkat követve még a háboru előtt létesítettek Bécsben, illetve Korneuburgban és Prágában hasonló kísérleti állomásokat és telepeket. A világháboru után a kolozsvári telep Romániának jutott, amely azt nagy pietással tovább ápolja, míg Magyarország új állomást szervezett magának Budapesten. A háboru után az összes európai államok és az amerikai Unió is követték a mi példánkat úgy, hogy ma majdnem minden állam sulyt helyez a saját országa gyógynövényeinek a fölkarolására, mert a háboru megtanította az egyes országokat és hadviselő államokat, hogy milyen nagy bajokat okozhat az a körülmény, ha a gyógyszerket külföldről kell hozatni, amely esetleg elzárhatja a határait. Ezért ma minden állam nagy sulyt helyez az illető országban termő és ott termeszhető gyógynövények fölkarolására — és 1927-ben már a gyógynövény érdekeltségnek nemzetközi szövetsége létesült, amely eddig már négy ízben internacionális kongresszust is tartott. Az első kongresszus 1927-ben Bécsben, a másodikat 1928-ban Budapesten, a harmadikat 1929-ben Pádua és Velencében, míg a negyedik 1931-ben Párisban volt megtartva.

Most alakul nálunk a *Syndicatul pentru valorizarea plantelor medicinale*, amely hivatva lesz arra, hogy a nemzetközi világszövetségbe bekapcsolódjék és amelyet az állam többféle módon támogatni óhajt. Ennek a szindikátusnak az lesz a célja, hogy az úgy, mint a külföldi hasonló intézmények, a gyógynövények gyűjtését, termelését rendszeresítse és értékesítését fejlessze és biztosítsa. Egyrészt a külföldi exportot igyekszik föntartani és fokozni, másrészt a belföldi gyógyszer-növény szükséglet fedezését akarja biztosítani.

A világháboru előtt szépen indult meg nálunk a vadontermő gyógynövények gyűjtése és export utján való értékesítése, valamint a gyógynövények termelése is. A nagy világháboru azután megzavarta ebbeli működésünket, mert a háborus viszonyok elvágták exportunkat és minden üzleti összeköttetésünk felborult. A forradalom és az impérium változás megállította egy időre ebbeli működésünket, de amint a viszonyok konszolidálódtak, újból fölvevük az elejtett eszme fonalát és most egynéhány év óta újból folyik Kolozsváron a gyógynövények beváltása, ami most annál sulyosabban esik latba, mert hiszen ma csak igen ritkán és igen gyéren kínálkozik kereseti lehetőség; mindenütt csak leépítés és redukció a jelszó. Ez a kereseti forrás tehát, amit a gyógynövénygyűjtéssel a népnek ma megnyitunk, az kétszeresen is fontos népünk életében.

Megemlítésre méltónak tartom, hogy míg az akciónk megindításakor tulajdonlag csak a falusi cigányok foglalkoztak nálunk a gyógynövények gyűjtésével, addig már a mult 1—2 évben vidékünk falusi lakossága majdnem kivétel nélkül fölkarolta ezt a foglalkozási ágat, mert minden család rászorult erre a mellékker-

setre. Nemcsak a falu és a külváros lerongyolódott szegényei, hanem a kisbirtokosok, a falusi gazdák is buzgólkodtak a gyűjtés körül. Ugy tapasztaltam, hogy a kisbirtokosok többnyire banktörlesztésre és kamattörlesztésre használták föl ezt a mellékjövédelmet. A gyógynövénygyűjtés most a hadirokkantoknak is jó foglalkozásnak kínálkozott. Több esetem volt, hogy, féllábu és egyéb fogyatékoságu hadirokkant fordult meg a beváltó állomáson és örömmel hozta gyűjtött növényeit beváltásra. Hirlapi közléseim és levelezéseim révén, távolabbi vidékek lakossága is tudomást szerzett a kolozsvári gyógynövény beváltásról és még a Székelyföldről is küldtek be gyógynövényeket beváltásra. Ezért azt hiszem, hogy helyén való lenne, ha nemcsak Kolozsvárt, hanem Erdély más vidékén is létesülne ilyenforma beváltó állomás is.

Amig mi itt Kolozsvár környékén szerény keretekben dolgoztunk, addig a kedvezőbb fekvésű vidékek nagyobb arányokban foglalkoztak a gyógynövények gyűjtésével és exportálásával. A Bánság az ő áldott klímájával és gazdag növényzetével bőségesen ontja a gyógynövényeket. Onnan évente sok vagon gyógy-növény indul külföldi útjára. Magából a kamillából exportál a bánság évcinté 10 vaggont és még többet is; azután a hársfavirág, a nadragulya és a páfrány gyökér szintén nagy tömegekben megy ki a világpiacra. Hasonlóan áldott terület a gyógynövény forgalomra a Kőrösvidék. Nagyváradról is sok vagon gyógynövény vándorol külföldre. Míg tehát itt Erdélyben jóformán csak a szkség működése révén keletkezett a gyógynövénygyűjtési akció, addig a gazdagabb vidékeken az magától fejlődött ki, de a szkségnek ott is befolyása volt az ügy fejlődésére.

Nagyon kívánatos, hogy ezt a tágabb körű akciót ne engedjük a szkség kezéből elsikkadni, ezért gondoskodjunk, hogy testvér páholyaink kísérik majd figyelemmel az ország különböző vidékein dolgozó gyógynövénybeváltó és értékesítő alakulatokat.

Terv szerint az alakulóban lévő szindikátusnak a központja Bukarestben lesz, de az ország egyes vidékein önállóan dolgozó szövetkezetei — kooperatívái — lesznek. Egy ilyen kooperatíva itt Kolozsvárott lesz, egy másik alakulat a Bánság részére Temesvárt, amely még fontosabb, mint az itteni, mert ott nagyobb arányokban folyhat a munka, mint nálunk. Nagyváradon remélhetőleg szintén létesülni fog egy hasonló kooperatíva. Szászvároson *Faragó Endre* gyógyszerész már létesített egy kooperatívát a *Digitalis* termelése és értékesítése érdekében.

Az „Unio“ □ elejétől fogva a gyógynövénygyűjtés és értékesítés kérdését szkszi oldalról fogta fel, mert annak igen fontos szociális jelentőségét felismerte. A szkségnek mindig kötelessége a szegényebb néposztály nyomorának az ellensúlyozása, erre pedig egyik egyszerű módnak kínálkozik a vadontermő gyógynövények gyűjtésének és értékesítésének a fölkarolása. Páholyunknak kötelessége lenne, most akcióba lépni, hogy ez a szkszi ügy előbbrehaladjon. Ahol most alakulóban van egy-egy kooperatíva a gyógynövény-ügy megszervezése céljából, ott a testvérek tekintsék kötelességüknek, hogy ezeket a kooperatívákat támogassák működésükben. Ezzel igazi szks munkát fognak végezni!

.....

A békéért. A leszerelési konferencia előtt a baseli pp nyilvános felolvasó estét tartottak mintegy kétezer főnyi hallgatóság jelenlétében. A bevezető előadást Haberin, a leszerelési konferencia svájci delegátusa tartotta. Kihangsúlyozta beszédében a szks-ségnek a békéért folytatott küzdelmeit. Utána Masson t. az elzászi Mülhausenből és Pittah t., mindketten egykori frontharcosok, hangsúlyozták nyomatékosan annak szükségességét, hogy a testvériség eszménye győzedelmeskedjék s hogy a szks-ség ideáljai minél nagyobb tömegekben váljanak élővé és öntudatossá.

A szabadkőműves a mindennapi életben.

Az egyik budapesti nagyobb baráti kör régi tagja, B. S., az alábbi fejtegetésben, az ő kikristályosodott meggyőződéseit különösen annak az ifjabb nemzedéknek szánta, amelynek kevésbé volt alkalma oktatói összejöveteleken résztvenni s érvényesíteni azokat a nevelői hatásokat, melyeket reá az idősebb, a tapasztalásokban gazdagabb testvérei, mindenkifőlti pedig azok utmutatásai és példái gyakoroltak.

A szkség és a szksék nem a gyűléseken, összejöveteleken, hanem munkájok közben és a bevégzett alkotásokon, intézményeken és kitűzött célok felé való igyekezetekben ismerhetők meg, tehát *kint*, amikor mindenki a maga hivatását teljesíti, a maga körébe eső viszonyokat javítani, tökéletesíteni igyekszik azért, hogy ez a sokféle törekvés és nemes verseny, mint egymáshoz illő mozaik-rész egy kerek egészé, a tisztult és finomult, az emberiség boldogulását az eddiginél jobban szolgáló közéletté formálódjék ki, amelyben valóra válhatnak a szkségnek a népművelés, a népjólét és emberi szabadságra irányuló régi és *egyedüli* eszményei.

Ott kinn a mindennapi életben lehet tudomást szerezni arról is, hogy nem mindenki szks., akit azzá avatunk és sokan vannak, akik jó szksék avatási szer-tartás nélkül is. A csalódások sorozatát egyébként pozitív és negatív csoportba oszthatjuk. Csalódás éi különösen azokat, akik nagyszámu ellenségeink hireszteléseit kritika és kételkedés nélkül fogadták eddig, vagy azokat, akik jóbarátaink tulásait készpénz gyanánt elfogadták. Amazok nem kisebb dologgal vádolnak bennünket, mint pl. a *koteles* istentágadással, bár jól tudják, hogy sorainkban jeles egyházfők, egyházi emberek és aktív papok voltak és vannak. Vádolnak még a szabadszerellel, az államok alapjainak megfurásával. Jóbarátaink pedig tulzott erő kifejtési képességeinkről, világhatalomról és az egyéni összetartozásnak hihetetlen mértékéről tudnak.

Ne vitakozzunk velök: E helyett s komoly érveink mellett, hadd álljanak itt a szkség főrvényeinek (mi alkotmányunknak nevezzük) alábbi szakaszai:

„A szkség a felvilágosítás terjesztésére és a humanizmus megőrzésére és ápolására alakult testület . . .

A szksék és a páholyok legfőbb zsinormértéke a tisztán emberi erkölcsi főrvény.

A szks minden igaz meggyőződést tisztel és ezért az szksék szabadon követhetik meggyőződésüket . . .

A szksék szövetsége tagjaitól hitvallást nem kíván; tiszteli tagjainak vallási és politikai meggyőződését és kizár gyülekezeteiből minden vallási és politikai vitakozást.

A szksék szövetsége kötelezi tagjait, hogy engedelmeskedjenek hazájuk főrvényeinek s tartsák meg annak az országnak főrvényeit, amelyben élnek . . .

A hazaszeretet a szks. egyik legszentebb kötelessége.“

Igazán elfogultság nélkül mondhatjuk, hogy ez nem kigunyolása a hitnek. Ez a vallás szentségének a terjesztése. Ez nem a szabadszerellem orgiáinak a dicsoíté, ellenkezőleg ezek a főrvények a morális, az etikai felfogásnak, a magasabb emberi életnek a dicsoítései.

Ha a szkség tényleg befolyást tudna gyakorolni a világ folyására, ha tényleg rendelkezniék a neki tulajdonított erővel és irányító hatalommal: széles e világon sok minden másképen történnék.

A csalódások elkerülése, illetőleg megelőzése végett az a felvilágosítás is ide tartozik, hogy se egyéni érdekek könnyü elérése, vagy talán az akadály és nehézség nélkül való érvényesülés a tisztá szkségben kielégítést nem talál. A szkség ténye nem szolgálhat menellel gyanánt. Sokan talán a szksék közül is abban a

tévhitben élnek, hogy a testvéri viszony minden hivatalos külömbiséget megszüntet, eltüntet, mindenféle olyan kötelezettséget, amely természetes velejárója a hivatalos, üzleti, vagy vállalkozói viszonyoknak. Ha az igazi szks köteles szerénysége nem is zárna ki az ilyen kiváló magatartást, ne képzelje senki, hogy most már feljebbvalóját, munkaadóját, vagy megbizóját, ha csak az nem kívánja ezt, vállveregető, bizalmaskodó modorban pajtásává teheti.

Megtörténhetik ezzel szemben az is, hogy szksi oldalról nem egyszer mulasztás, hanyagság és szksi kötelesség megsértése tapasztalható olyankor, amikor az igények kielégítése, kérések teljesítése, az érvényesülés elősegítése jogosan várható.

Ezek ellenére mi, az idősebb, tapasztalásokban gazdagabb szksok azt valljuk, hogy érdemes szksnek lenni. Mert az eszme a külsőségektől, formáságoktól megtisztított gondolat, az eszme tartalma, vagy a szksi tartalom eszménye teszi a szövetségünkbe való felvételt azzá, ami egy tisztultabb felfogás, de alacsony szempontok kerülése, az önművelés, a főkéletesedés, az önfegyelmzés, egy magasabb világ felé való állandó igyekezés ad a szksi életnek nagyobb tartalmat és az életnek összhangot.

Ha — amint ez a szkségnek ideálja — a társadalmi és a közélet minden területén ott volnának a szksok, vagy ott lehetnének, bizonyára kevesebb alkalmunk volna az emberi hitványságon, bűnös cselekedeteken, a köz javának lelketlen elpusztításán, a mulasztások és vétek felburjánzásán elszörnyülködni, mint így. Ott, ahová az embert tanulmányai, tehetsége, üzlete, vagy általában hivatása, vagy foglalkozása állítja, ott kell szksnek lennie. A zártkörű szkségre azért van szükség, hogy az időről-időre változó feladatokat megismerjük, a sikereken buzduljunk, az esetleges bántalmak és megpróbáltatások okozta lelki fájdalmakat enyhítsük. Az a hely az, ami Antáusnak az anyaföld, ez új erőt és bátorságot ad. Ezek a szempontok és érzések vezetik a szkst a hét bizonyos napjain a páholyokba és ezek miatt keresik a testvérekkel való érintkezést minél gyakrabban és azzal a meggyőződéssel, hogy a szksi tevékenység kint folyik az életben. Mert hiszen a mérnök csak kint találkozik a munkásokkal, a bíró csak kint javíthatja az igazságszolgáltatást, az orvos csak kint javíthatja az egyének és a köz egészségi viszonyait, a tanító, a nevelő, művelő és felvilágosító munkájának ott künn van a helye, és a biztosító és egyéb üzleti tevékenység tisztességes felfogásának terjesztése is az életben kell, hogy példaadásával hasson. Ezekről a munkájokról ismerhetők meg a szksok.

Itt egy kis epizódot mondok el. Pár évvel ezelőtt egyik nagyobb vidéki városban tartott országos gyűlésen, mint a központ képviselője vettem részt, ahol hosszabb beszédben beszámoltam a központban végzett munkáról és egyéb ügyekről.

Beszédem elhangzása után odajön hozzám egy tekintélyes ur és ezekkel a szavakkal köszönt: „Kedves Testvérem, nem kérdezem tőled, szks vagy-e, mert te az vagy. Csak azt mond meg, melyik páholy tagja vagy.” Gyűlés után megtudtam, hogy az illető annak a vidéki város szks páholyának főmestere volt.

Akinek munkája nem ilyen szögpontokban folyik, akinek szaván és cselekedetein nem az a felfogás vonul végig szines fonalként, az tudhatja szokásainkat, de az nem szks.

A szkst minden cselekedetében, egész élete folyamán, küzdelmei között erősítse és bátorítsa a szkségnek multja és a multban elért sok-sok eredménye.

A szkség intézményeiből és alkotásaiból pedig, amelyeket a szkség teremtett és mint láthatatlan kéz állított be a való élet forgatagába és beállított cimere és monogram nélkül, gondolván, hogy akiket illet, a mű hasznosságáról majd ráismernek mesterére, merítsen az ifjabb szks nemzedék szksi önértetet, amely a legbiztosabb vértje minden támadásnak, amely őt esetleg jó munkájáért érni fogja.

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG

Az Aurora két hónapja. Brassó keletén az Aurorában lendületes munka folyt február és március havában. A szks szellem erősítésén és a tt szks szellemű tájékoztatásán több előadó dolgozott. E. O. t ismertette a bécsi Ernst Lothar t-nek a bécsi Kulturbundban tartott előadását a fisztelelenség átkáról, F. Gy. t. az Einstein elmélettel kapcsolatban megváltozott felfogásunkat a világegyetemről. Dr. M. J. t. Washingtonról emlékezett meg. M. J. t. az erdélyi szkség jelen feladatait vázolta. Előadását kivonatban a Testvériség is közölte mult számában. Dr. M. J. t. A pénzügyi politika kulisszatitkaiból című angol művet ismertette. K. S. t pedig az Erdélyi Tudósító nyomán ismertette a bukaresti parlamentben lefolyt szks vitát. A két hónap emberbaráti tevékenysége is példamutató. Az Aurora ebédeltetési akciót indított szegénysorsu iskolás gyermekek számára. Többen vállalták a tt közül egy-egy tanuló ellátását a hét egy napján, mások ezt havi 120 lejfel váltották meg. Nehány segélyre szoruló család fával való további ellátását is elhatározták, valamint megbeszélések folytak a munkanélküliek további segélyezéséről is. A tt-eket egyenkénti adakozásra szólították fel a városban e célra körözött gyűjtőiveken. Határozatokat hozott az Aurora a szks titoktartásról és a szks végrendelet módosításáról. Mirdkét határozata indítvány alakjában a szövetség tanács napirendjén is szerepelt. A fiszttujító munkát március 14.-én tartották meg. A volt fiszttikar nagyjában változatlanul megmaradt. Utána felvételi munka volt, melyen a két helybeli testvérpáholy is több taggal képviseltette magát. Április 18.-án Goethe és Haydn emlékezetének diszmunkával hódolt a páholy. A diszmunkán tt-ből alakult kvartett Haydn vonósnégyesét (op. 64) adta elő. A három előadás közül egyik Goethe és Haydn mint szkssek, a másik szks gondolatok Goethe munkáiban, a harmadik Haydn zénéművészete címmel

ujította fel a két halhatatlan emlékezetét.

A Pax munkája az elmúlt évben. A Temesvár keletén dolgozó Pax lendületes munkájáról számol be a beküldött titkári jelentés. Örömmel emeli ki a jelentés, hogy a külső háttér, a páholy profán környezetének helyzete az elmúlt évben súlyosan rosszabbodott ugyan, de a páholy szellemi színvonala határozott emelkedést mutat. A páholy életének kiemelkedő eseménye a június 27.-én tartott közös jánosnapi munka volt, mely mély nyomokat hagyott a valamennyi testvérpáholyból megjelentek emlékezetében is, sőt termékenyen kihat a ttp munkájára. Ez alkalommal ünnepelte a páholy örökös tb főmesterének Tihanyi György t-nek élete kilencvenedik és szksége hatvanadik évfordulóját. Ezenkívül még két diszmunkát tartott a Pax, egyiket Kazinczy emlékezetének, másikat a békének szentelve. A szentélyben érdekes előadások hangzottak el, melyeknek itt csak címeit is elegendő felsorolni: Szks gondolatok a budhizmusban, Jövendő erőtartalékunk, A cseh szlovákiai Lessing zu den drei Ringen nagyp. hivatalos folyóiratának ismertetése, Szociális problémák (három munkán át). Közgazdasági és szociális problémák. A munkanélküliség okairól. Kötelességeink a páholy és egymás iránt. Mit kívánnak tt az előmunkástól. Präventive Psychiatrie (Greg Bogity dr. nagybecskereki t. előadása) A közös munkaprogramról, Művészet és királyi művészet, A szks sajtó megteremtése, Az abortus kriminalitása, A munkát megnyitó szertartás szimbolikus jelentősége, Az én inasmunkám, Szks szimfonia 3 részben. Részletesen megemlékezik a jelentés Déznai Viktor t. fáradhatatlan munkásságáról az általa felvetett szellemi olimpiász megvalósítása érdekében. Több erdélyi városban, páholyokban és profán közönség előtt, majd számos nemzetközi központban ismertette tervezetét Déznai t. A tervezet már a Népszövetség előtt fekszik és a

Szellemi Együttműködés Bizottsága napi-rendjén is szerepelt. A külföldön már egész irodalom támadt a Déznai-tervezet körül s ő fáradhatatlanul folytatja tovább agitációját. A páholy taglétszáma két el-bocsátott és négy ujonnan felvett t-tel elérte a 95-öt. A munkákat átlag 50 t látogatta. A páholy által létesített napközi gyermekotthon negyven gyermeket gondoz kiváló t szervező éz vezető kezében prof-fán elemek bevonásával. 1931 december 1-től naponta 320 liter ingyen tejet és megfelelő kenyéradagot osztott ki a páholy ingyentej akciója a szűkölködők közt. Az özvegyperselyből 20.000 lejt meghaladó segély folyósítottak.

„A szabadkőművesek munkája a római katolikus egyház ellen.“ Köny-nyen napirendre térhetnénk a kis főmed-vény fölött, mely ezzel a címmel a Nagy-váradon szerkesztett Erdélyi Lapok című katolikus napilapban látott nyomdafestéket. Könyyei napirendre térhetnénk, mert ugyanazokat a sztereotip ostobaságokat variálja, melyet a római egyház sajtójától már megszokhattunk. Miután az erdélyi magyar napi sajtóban a háboru óta első ízben találkoztunk a régi hang új meg-nyilatkozásával, nem lesz érdektelen, ha a cikkekét azok épülésére is közreadjuk itt, akik nem olvasói a váradi katolikus lapnak.

Párisból jelentik — írja a cikk — hogy a Szentszéknek Olaszországgal való megegyezése után az egész világon foko-zott erővel állott munkába a szabadkő-művesség a kath. egyház ellen. Ennek a mozgalomnak az élén a párisi nagy Oriens szabadkőműves páholy áll, mely-nek hatása elér Lengyelországba is. A lengyel szabadkőművesség e hatás alatt most elhatározta, hogy saját bizalmi embe-reit juttassa a vezetőállásokba, hogy ezáltal is erőt nyerjen az egyház elleni harcában. A kapcsolatot Francia és Lengyelország kö-zött Mühlstein és Frühling „testvérek“ tartják fenn. (És most figyelem a merész fordulatra!) A szabadkőművesség támo-gatja a szabadgondolkodók munkáját is, *hasonlóképpen* az „istentelenek“ mozgal-

mait, kik közvetve Moszkva és a III. Internationale irányítása alatt állanak. Igazi főrekvésük nemrég napvilágra került, mert a lengyel rendőrség nemrég letartóztatott két „istentelent“, Hempelt és Wattot, akiknél nagyon sok Moszkvából kapott kompromittáló iratot találtak. Ugyancsak kiderült az is, hogy a propaganda célokra áthozott pénzeket is ugyanabból a forrás-ból szereztek.“

Nincs tovább, de ez a kevés is éppen elegendet mond. Védekezni persze nem ér-deemes az ilyen kis csipkelődés ellen, de gyönyörködni annál ércemesebb a szent naivitás hangján feltálatl logikai mutatóvány-ban, mely fecskeszárnyakon csapong Olaszország, Páris, Varsó és Moszkva között s végül is ugy csoportosítja a té-nyeket, hogy a szovjetbeli istentelenek templomrombolásait is a szabadkőműves-ség számlájára könyvelje az a jámbor olvasó, akinek ártatlan lelkületét az ilyen maszlagokkal még felkavarni lehet. Még sem ütközünk, még sem is botránkozunk, nem is védekezünk, viszonyvadat annál kevésbbé emelünk. Az Erdélyi Lapok körül tevékenykedő lelkész uraknak — úgy érezzük — inkább megfelelő tájé-koztatásra volna szükségük a szks ügyek-ben, merthiszen az egész kis közleményt némi jóhiszeműséggel a kellő tájékozott-ság hiányával még menteni is lehetne. Becsületes és helyesirányu tájékoztatásért pedig nem is kellene kilépniök a váradi Katolikus Kör palotája kapuján. Néhai jó fedezett testvérünk, akit éppen a hecc-káplánok puhítottak alaposan nyereg alá, ott ül ma ez Erdélyi Lapok főszerkesztői székében. Ő fel tudja világosítani, ha kell, az egész várad-szatmári klérust, hogy a szabadkőművesség és az „istentelének“ között hajszállal sem kisebb a távolság, mint Makó és Jeruzsálem között.

Baráti képviseletek. A M. L. N. R. L. Servatius h. nagymestert, a János-rendü Szövetségtanács elnökét a svájci Alpina, Ernst Heitz t-t a Libériai Nagy-páholy Dr. Rosenthal Mór t-t az Ore-goni Nagypáholy és Dr. Szöllösi Zsig-mond h. nagymester t-t a Paraguyai

Szimbolikus Nagypáholy baráti képviselővel bizta meg.

A nemzeti Nagypáholy szervezetének új terve. A Jánosrendű Szövetségtanács március 23.-án tartott ülésén Servatius h. nagymester t. bejelentette, hogy a decembri konvent alkalmával átadták a M. L. N. R. új szervezet-tervezetét. E tervezet szerint mindkét ritus autonom szervként intézi saját ügyeit, saját nagymestert és tisztviselőket választ, saját szövetségtanácsa és nagygyűlése lesz. A két autonom szerv egyesül a Nemzeti Nagypáholyban, melyben a paritásnak megfelelően mindkét ritus tagjaiból alakul a tisztviselői kar és a közös konventen a Consiliul Federal tanácsosait is ez választja. A Nemzeti Nagypáholy ilyen felépítésére a kidolgozás alatt levő alkotmánytervezet figyelemmel lesz.

Szövetségtanácsi határozatok: Köszönetet mondott h. nagym. a Bihar p. rendkívül figyelemre méltó, komoly és céltudatos munkásságáért, a szövetségtanács pedig elhatározta, hogy a Biharnak a közös munkatervet illető beadványával következő ülésén behatóan foglalkozik. — Tudomásul vette a szöv. tan., hogy a tisztujítások az összes pp-ban megtörténtek. Az új tisztikarok jegyzékét megküldik minden p.-nak. — Visszautasította a szöv. tan. egyik p.-nak ama kérését, hogy egy t. elbocsátási okmányának láttamozási díja elengedtesse. — A pp hozzájárulása a szövetségtanács adminisztratív költségeihez ezévből a régi marad. Amennyiben az év végén a főkincstárban hiány mutatkoznék, ezt a pp között a taglétszám arányában felosztják. — Elfogadták az Aurora p. indítványát a szks-titoktartásról és erre köriratban hívják fel e pp figyelmét. — A jövő szöv. tan. ülés az Aurora indítványa alapján új végrendeletszöveget állapít meg az összes pp-ban való egyöntetű használatra. — Kifejezte a szöv. tan. azt az álláspontját, hogy a pp a felvételeknél a legnagyobb körültekintéssel járjanak el. A főmeges felvételek a felvételek méltóságának rovására esnek. — A Párisban székelő Orden der allgemeinen

Freimaurerei (AFI) alakulatainak tagjai csak abban az esetben vehetők fel szövetségünkbe, ha az AFI-ból kilépnek.

Sadoveanu h. nagym. t. Kolozsváron. Brassói látogatása után a Kolozsvár keletén dolgozó Unió szentélyében volt örömmel látott vendég március 25-én Mihail Sadoveanu t., a skót ritus szövetségtanács nagymestere. Tiszteletére az Infratirea Neamului rendezett diszmunkát, melyre a h. nagym. t. kifejezett kívánságára az Unió és Labor tagjai is hivatalosak voltak s különösen az Unió tagjai közül szép számban vettek részt. A diszmunkán a kalapácsot Radulescu fóm. t. vezette, de jelen voltak a másik két testvérpáholy főmesterei és Sándor József tb. nagymester t. is, akit ércfedezettel fogadtak az egybegyűlt tt. Minthogy Sadoveanu t.-nek korábban egy profán körben kellett előadást tartania, a szentélyben csak 11 órakor jelenhetett meg. Addig Radulescu fóm. t. rajzolta meg tömör vonásokkal Goethe és Washington szks arcképét, majd Sándor József tb. nagym. t. a szkség multjából elevenített fel részleteket. Millea Aurel dr. t. a Labor főmestere olyan érdekes háborus epizodot ismertetett meg, amely csak nemrégiben jutott bukaresti szks körök tudomására. Elmondta, hogy Bukaresti háborus megszállása idején „Feldloge Carmen Sylva” néven tábori páholyt alapítottak a Mackensen törzskarához tartozó német szks tiszték. Ez a páholy nagymértékben hozzájárult a megszállás alatt súlyos méreteket öltött népnymor enyhítéséhez. A bukaresti pályaudvarokon ingyenes népkonyhákat állítottak fel és többször interviniáltak a német főparancsnokságnál a nyomasztó katonai rendszabályok enyhítése érdekében.

Sadoveanu nagym. testvért szintén ércfedezettel kísérték a keletre, ahol Radulescu fóm. rövid üdvözlő szavai után maga vette át a kalapács vezetését. Egyszerű, meleg szavakban adott kifejezést afeletti örömeinek Sadoveanu t., hogy a skót és jánosrendi pp-at testvéri együttérzésben látja együtt dolgozni, majd az Unió főmesterének üdvözlő szavai után,

az előrehaladott időre való tekintettel a munkát berekesztette. A munka utáni vakolásnál számos felköszöntő hangzott el. Sadoveanu t. két ízben is felszólalt, megköszönte az üdvözléseket és érdekes adatokkal vázolta a moldvai szkség történetét az erdélyi tt-ek előtt. Igéretet tett, hogy közelebbről újra ellátogat Erdélybe, kizárólag a Kolozsvár keletén működő pp meglátogatására. J. J. t. az Unió főmestere költői szármalású magyar nyelven előadott beszédben idézte az Unió múltját, amelyben mindig igaz testvéri szellem volt otthonos és a múltban is állandó harcosai voltak e páholy tagjai a nemzeti és szociális egyenlőség érvényesülésének. A tt-ek sokáig ültek együtt meghítt, meleg hangulatban.

Az Unió két jelentősebb munkát tartott március harmadik és április első hetében. A márciusi munkán, az új fizszi kar fogadalomtétele után, dr. P. B. tb. főm. t. tartotta meg előadását, melyet a Testvériség más helyén közlünk. A páholy az előadó t által már 1907-ben megindított és azóta olyan szép eredményeket elért gyógynövényakció újbóli felkarolását határozta el azzal, hogy kiterjedt profán sajtóakciót indít s a tt pp-akat külön is felhívja, hogy a maguk körében gondoskodjanak a gyógynövény mozgalom továbbbi szks szellemben való fejlesztéséről és ellenőrzéséről. Főmester t. bejelentette, hogy a Pax, Concordia és Bihar pp részéről vett és az Unió által jóváhagyott megbízás alapján megtette a szükséges előkészületeket az április 23—24-re tervezett páholyközi értekezlet összehívására. A tett intézkedéseket a tt örömmel teszik magukévá és készséggel vállalják a vendég tt elszállásolását és az ellátásukról való gondoskodást. Kijelölték azután a páholyközi értekezlet kiküldötzeit, a diszmunka előadóit és a vendégeket fogadó bizottságot. Az indítványok rendén Sz. J. t. az árvízszujtotta kolozsvári kültelkek kétségbeejtő állapotára hívta fel a tt. figyelmét. A páholy az özvegypersely terhére nyomban ötezer lej segélyt szavazott meg az árvízkárosultak részére, amiből 2000 lejt gyorssegély-

képpen folyósít az otthonukból kilakoltatott gyermekek élelmezésére, a fennmaradó 3000 lej hova fordításáról később intézkedik. — Az áprilisi munkán ismét három új, értékes szemet avatott az Unió a testvéri lánc tagjaivá. Meghatott szeretettel vettek részt a tt. Sz. M. idős mester t. örömeben, aki ezuttal a második fiának a felavatásán vehetett részt. Dr. P. G. ujonnan felvett t-t azzal a különleges megbízással indította el szks. pályafutásán a páholy, hogy mint fordai lakosnak az alvó fordai kör felelőztésén kell majd buzgólkodnia az ott még élő kevésszámú testvérrel karöltve.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Magyarország.

Évfordulókra emlékezés. A *Prometheus* baráti társaság a márciusi eszmék ünneplésére márc. 12. vacsorát rendezett s egyuttal ez alkalommal ünnepelte alapításának 25 éves fordulóját. A föbbi baráti társaságok képviselői pedig ezt az esztét a megbecsült elismerés zászlajának a Prometheus előtti meghajtása mellett arra is fölhasználták, hogy a baráti körök összetartó kapcsát, B. K.-t mélységes tisztelttel és hü ragaszkodásuk tolmácsolásával köszöntsék születés: 73. évének beöltése (márc. 13.) alkalmából. Az est folyamán elhangzott beszédek sorát az ünneplő Prometheus baráti kör izzó lelkesedésű vezetője Dr. K. M. nyitotta meg. Költői szépségekben és eszmei tartalmában gazdag emlékezése tanulságos visszpillantás volt az elmúlt negyedszáz évre. Találón állapította meg, hogy Pandora szelencéjéből kiindult bajok, csapások és rossz (bűn) ma is gyötrik az emberiséget, csak a remény, a bajok elviselésének enyhítője, maradt meg a szelencében, az emberek lelkében. A baráti kör megalakulásakor, 25 év előtt volt bajok ma is megvannak, ma is küzdenünk kell ellenük, hogy mindenütt a jóság győzedelmeskedjék. Az emberszeretet, a huma-

nizmus ad erőt a küzdőnek. Ne felejtsük, hogy a hatalmas római világot szelid szavak, a názareti hangok buktatták meg. A szks eszmék teljes győzelméért még tovább kell fáradoznunk. Hisszük, hogy megvirrad a reggel, mely a B. K. dicsőségét is zengeni fogja, aki a kir. művészet istápolásában, az eszmények őrzésében hűen kitartott, előttünk haladt. Ragyogó példája a rendíthetetlen hűségnek és kitartásnak. Ezért soha el nem mulik az iránta érzett nagybecsülés és hála. — B. M. mint a baráti kör alapítója és első vezetője összetartásra buzdított; N. P. a Goethe centennárium jelentőségét méltatta; S. G. az összes baráti körök nevében üdvözölte a két ünnepeltet. A hangulatot fokozta F. I. bejelentése, hogy a cseh országi német nagypáholy, „Lessing zu den drei Ringen“ B. K.-t tiszteletli tagjául választotta. M. Gy. néhány jótékony célú alkotás nevében üdvözölte B. K.-t, mint az irgalom, a szeretet és jószág emberét. A feledhetlen szép ünnepséget B. K. köszönete zárta be. Jól esik tudni, hogy személye zászló és kapocs, melyek körül a szívek összefonódnak, összekapcsolódnak. Fanatikus hittel bizik a magyar szkség szükségességében. Még nagy és sok munka vár rá. A jóra, az erkölcsre kell nevelni a tömegeket s eszményeket kell eléjük tárni. A magyar szkségnek példát kell mutatnia a cselekvő hazaszeretet gyakorlásában, az erkölcsi élet nevelésében, a magunk megnevelésében s minden szép, jó és igaz ügyért meg nem szünő munkában. Az utóbbi 25 év alatt a Prometheus ebben az irányban hiven és becsülettel végezte kötelességét.

(Budapest)

Somogyi Lajos.

„Ő mienk volt“. (Goethe és Haydn emlékezete.) A baráti körök közül a *Könyves Kálmán* vállalta, hogy Goethe emlékének, halála százéves és Haydn József születése 200 éves fordulója alkalmából ünnepet szentel. A március 19-iki ünnepség méltó volt a nagy szks. testvérekhez. A baráti körök lelkes érdeklődéssel kísérték az est műsorának minden részletét. A bevezetést Lenkei Henrik

költeménye (Goethe szelleme) alkotta. Az ihletett költő 16 szakaszos ódájából álljon itt néhány sor:

„... életműve példázón tanítja,
Hogy zavaros pályánknak mi a nyitja:
Saját énünket elmélyíteni,
Mig kiragyog, mi benne isteni.

— — — — —
Nem kincs, dicsőség, kéj, hatalmi mámor
Emel ki minket szürkeség porából,
De a mindent átömlő szeretet
S a részvét, melynek dus gyümölcse tett.

— — — — —
Az elemek rontását leteperni,
A titkos belső ellent kiséperni,
Egység, nemesség, összhang, öntudat —
A Goethe-név ily cél felé mutat.“

Még két Goethe-vers volt műsoron: Testvérünnepre, Testvéri dal, címűek P. E. fordításában. Az ünnepség fénypontja B. J. dr. ünnepi beszéde volt: „Goethe és a királyi művészet“ címen. Hosszabb, közvetlen, színes előadásban állította hallgatói elé a tudóst, a költőt és az embert s utóbbiban megragadóan szemléltette őt, mint a kir. művészet tagját. Élete utolsó percéig a szó legnemesebb értelmében szks volt. Gondolkodását, érzésvilágát, élte minden munkáját, röviden hitvallását a szks-ségről az a remek gyászbeszéd tükrözi vissza, melyet szks testvére Wieland fölött tartott Goethe, a német szellemnek ez a legfőbb kiteljesedése a mérhetetlen magasságokig és mélységekig, egy hosszú életen át követte azt az általa, a maga és az egyetemes emberiség számára fölállított intelmet, parancsot, hogy: „Legyen az ember nemes, segítségre kész és jó!“ Az ünnepi szónok azzal fejezte be emlékbeszédét, hogy ő rá is találóak, Goethe-nek Schiller-ről mondott ezek a szavai: „Ő mienk volt!“ (Er war unser!) B. J. beszéde valósággal elbűvölte hallgatóságát. A beszéd előtt és után Haydn C és G-dur trióját élveztük a Magyar Trio-nak igazán művészi előadásában. Az estet követő áldomáson G. S. és B. Gy. hódoltak Haydn hatatlan emlékének. Az ifjabb némzedék

nevében D. B. hajtotta meg fejét a nagy szellemek előtt.

A haladás utförői. Március 8. a *Gállei* baráti körben Sz. E. vegyész mérnök, aki beutazta a Balkán országait és bejárta Európa északi államait, beszámoló tartott azokról a tapasztalásairól, melyeket Dániában a mezőgazdasági termékek értékesítése terén szerzett. Abból indult ki, hogy mindenkor hazafias cselekedetet végzünk, amikor itthon igyekszünk fölhasználni az idegenben szerzett becses tapasztalásokat. Ez a gondolat vezette és irányította őt a távolban s jóérzése bátorítja őt annak elmondására, hogy pl. az idegenforgalom, a magyar termékek reklamizása stb. terén minő hibákat követünk el, ezeket miképen küszöbölhetjük ki. Részletező, helyes látásról és alapos megfigyelésről tanuskodó előadásában tisztá képet adott arról az okszerűen végzett munkáról, melyet Dániában a különböző szövetkezetek önállóan, állami támogatás nélkül egységes szervezettel fejtenek ki a mezőgazdasági termékek értékesítése érdekében. A rendszeres munka, irányító utmutatás mind a nép jóllétét, boldogulását mozditják elő. Ezek a tapasztalások hazánkban is követendő például szolgálhatnak. Z. Zs. és M. I. hozzászólásukkal szintén a példa követésére buzdítottak. — Március 15-én a *Sas* baráti kör folytatta „A művészet útja” címen megkezdett előadássorozatát. Bevezetőül N. R. olvasta fel csinos emlékeztését Goethe-ről. Utána R. F. „Utópia-e a művészet?” címen fölött kérdésre adott feleletet. A történelem igazolja, hogy a kir. művészet a szenvedőkkel együtt érező első emberrel indult el a maga feladatai megoldására. Célja volt, lesz és marad a szenvedés és nyomor enyhítése, megszüntetése az értelem felvilágosításával és a szívnek a jó és szép iránti fogékonnyá tételével. A kir. művészet sok kérdést oldott meg, számos eszmét érlelt valósággá, sokakon segített, ezért céljai megközelíthetők. Cél-e vagy eszköz a kir. művészet? Az egyén szempontjából cél, a szervezet szempontjából eszköz, mert

kivételesen az emberek javáért küzd és fárad. V. Gy. a haladó tehnikát, a mehanizált munka szempontjából vizsgálta a kérdést, végül is eljutva a mindeneket kiegyenlítő szeretet értékeléséhez, csodátevő erejéhez. — Március 30-án az *Apáthy István* baráti kör tagjai Sz. F. meleg otthonában találkoztak. Mindenek előtt szívből fakadt szavakban mondtak áldást az új hajlékra és lakóira, majd meghallgatták Sz. H. előadását az Odenwaldschuléről, mely a mi iskoláinktól a) munkaprogramjában, b) a koedukációban, és c) a tanulók önkormányzatában tér el. A tanulók nemre és korra való tekintet nélkül családokat alkotnak egy felnőtt vezetés alatt. Minden család a maga ügyeit maga intézi el, a cél: a tanulók önállóságának fokozása. Szervük a Schulgemeinde és az Arbeitgemeinschaft, előbbiban a saját és a közösség életére vonatkozó ügyeket tárgyalják, utóbbiban munkaprogramjukat állapítják meg. A tanulók felelősségének fokozására 1931. husvétjától teljes önkormányzatot adtak a növendékeknek. Harminctagú Hausgemeinschaftokat alkottak, melyekben a rend-, tanulmányi-, pénzügyi és egészségügyi felügyelők segítségével — ezek fiúk v. leányok — teljesen önállóan intézik minden dolgukat, a fegyelmi, tanulási és gazdasági ügyeket. Öröm nézni, hogy egymást kölcsönösen segítve, minden kényszer nélkül, milyen szeretettel élnek itt együtt tanárok és növendékek. Sz. H. barátunk ugyanezen elvek szerint — abban az intézetben, amelyben ő tanít — a reálgymn. VI. osztály növendékeivel „osztályközösség”-et szervezett, hogy ebben intézzék el a tanulmányi és fegyelmi ügyeket.

(Budapest)

S. J.

Múlt, jelen, jövő. Ez volt a címe annak a tanulmánynak, melyet M. Gy., a *Deák Ferenc* baráti körben március hó 23-án a tagok élénk és lelkes érdeklődése mellett s több baráti kör számos tagjának jelenlétében fölolvastott. A kör vezető lelke előadásában a szakség múltját, ebben a magyar szakség 18. és 19.

századbeli történetét, azután jelenét idézte, megjelölve végül a magyar szks=ség jövőbeli feladatait. Tanulságos fejtegetéseiben érdekesen szötte bele a következő című 1744-ben Lipcsében kiadott német munka ismertetését: „Verordnungen, Gesetze, Pflichten, Satzungen und Gebräuche der hochlöblichen Brüderschaft derer angenommenen Freimaurer, aus ihren eigenen glaubwürdigen Urkunden und sicheren mündlichen Nachrichten, von vielen Jahrhunderten gezogen und aus dem englischen übersetzt von Johann Rüenen, Abgeordneten Obermeister, der ordentlichen Logen in Holland.“ A föl olvasott idézetek a szks=ség céljaira, föladataira, eszközeire és tagjaira vonatkoztak. Ezekről ugyancsak részleteket hallottunk Lessing, Wieland és Otto Caspari szks munkáiból. Ismereteinket csak erősítették az ismétlésként hangzott részletek: „A szks=ségnek kettős célja van: az egyik, mely az egyedet akarja megnevelni a közös cél érdekében, azzal a kötelességgel: ismerd meg magad, uralkodj magadon, nemesítsd magadat; a másik, hogy ily módon előkészítve működhessék közre közös munkánk sikerén...: A szks midőn magát készíti elő, egyben már része a közös cél felé főrekvő munkának. A szks=ség a haladásnak, a főkéletesedésnek zászlóhordozója. ... A szks=séget nagyszerű eszmény hevíti, amely talán megvalósíthatlan, de bizonyosan megközelíthető, hogy minden emberben teljes és főkéletes legyen az egyenlőség erkölcsben, hitben, szeretetben és ennek következtében leomoljanak a válaszfalak ember és ember között... A szks=ségnek, dicső multja tanúsítása szerint, történelmi hivatása van. Ez az intézmény évszázadokon át terjesztette a világosságot, előmozdította a haladást, gyakorolta az irgalmasságot, Jövőbeli föladata is az, hogy munkálkodjék az emberiség szebb és boldogabb jövője megteremtésében. Erre figyelmezteti hitvallása is, mely ebben az ígében foglalja: világosság, szeretet és béke uralkodjék ezen a földön.“ A b. előadás végeztével B. K. szölt

buzdítólag a megjelentekhez, Hangsúlyozta, hogy a szks=ség sokasem a maga érdekét nézi, hanem embertársai s hazája jóvoltáért dolgozik. A szks annak az országnak a boldogulásáért küzd, amelyben él. A szks=nek sohasem szabad tétlenül vesztegelnie, mert reá még ott is, ahol temploma nincs, minden időben nagy, fiztességes és becsületes munka vár. B. J. a pozsonyi, kassai, losonci és ungvári szabadkőműves páholyokról beszélt illetőleg tájékoztatott, melyekben jó munka foly és a tagokat lelki együttérzés hatja át. A hangulatos, szép sikerű est mély hatást gyakorolt a megjelentekre.

Eszmecserek. Az *Eötvös* baráti kör március hó 9., 23 és 30. azért hívta egybe tagjait, hogy alkalmat nyújtson véleményeik elmondására arról a kérdéstről, melyet „Küzdelem az emberiség jölléteért“ címen jelölhetünk meg. Színvonalon álló, igazán szellemi torna volt az eszmecsere, a mai sokféle válság idején, kutatván a bajok okait s keresve azok gyógyszereit. H. J. az emberiség önzésének leküzdésére azt tartaná célravezetőnek, ha a nemzetközi szervezeteket a jelenleginél nagyobb mértékben kifejlesztenék. Így közelebb jutnánk ahhoz a nagy célhoz, hogy az emberek önzetlenül és megértéssel dolgozzanak közös érdekeik megvalósításáért. K. A. hiszi, hogy a gazdasági válságon tulesünk, mert elkövetkezik az idő, mikor az arany is dolgozni fog. M. B. örvend, hogy a Cobden=szövetségben a válságokról tartott előadása megértésre talált. Minden kornak meg voltak a súlyos megpróbáltatásai, melyek mindenike a fejlődés magasabb fokára emelte a népeket. Most sines távol az idő, mikor a népek megtalálják egymást, hogy közös célban összekovácsolódjanak. B. H. szerint az emberek mentalitásának meg kell változnia. A mindennapi kenyér biztosításának (a létminimumnak) kérdése a legfőbb feladat. Ne legyünk se optimisták, se pesszimisták, de dolgozzunk egy akarrattal minden téren a gazdasági válság nehézségeinek leküzdésén. P. Gy. szerint az eddig alkalmazott kapitalista gazdasági

világrendszer súlyos defektust szenvedett. A hibák két kérdést vetettek mint megoldandó főproblémát. Ezek egyike az igazságtalan infláció kérdése, a másik az aranyelosztás helytelensége. Az emberiségnek, az egyén nemzeti érzésének megtartása mellett, objektív világszemlélettel kell élnie, mert csak ez lehet útja a boldogulásnak. Dr. K. A. ugylátja, hogy a szocializmussal számolnia kell a polgárságnak és meg kell alkudnia a szociális főrevesséssel, lehetőleg individualista alapon, mert így közösen fejleszthetik a világ népeinek kulturáját és haladhatnak a jobb jövő felé. — H. S. szerint a háboru után az államokban a nyersanyagtermelés tulprodukciónhoz vezetett. Mint hogy pedig a közgazdaság azt tanítja, hogy a javak kicserélése helyesen csak gazdasági úton, tehát árucseré útján történhetik, kívánatos, hogy ezt az egészséges eljárást politikai beavatkozás sehol ne zavarja, mert ez az út vezet a gazdasági válság megszűnéséhez. — S. L. az Eötvös-kör volt s jelenleg a pozsonyi Testvériség-páholy tagja résztvevén az egyik összejövetelen, a harmadikon szintén hozzászólt a szőnyegen levő kérdéshez. Kizárólag a gyakorlati élet szempontjából vizsgálta a kérdést. Elmondta véleményét a mai gazdasági helyzet és válság minden részletéről, a fölvetett és ajánlott megoldási módokról, hangsúlyozva végül a népek kölcsönös megértésének és együttérzésének szükségességét és jelentőségét, mert csak így teremthető meg az emberiség jobb jövője. Ez előadáshoz többen szóltak s helyeselték S. L. gyakorlati nézeteit.

(Budapest)

S. J.

Csehszlovákia.

A Verschwiegenheit jubileuma. A pozsony keletén dolgozó „Verschwiegenheit” (Hallgatagság) c. német nyelvű páholy 60 éves fennállásának emlékére február hó 27-én ünnepi munkát tartott. Ez a páholy 1872. február hó 24-én alakult. Ennek a páholynek az alapítása nemcsak a magyar szakség szempontjából

vált nevezetes eseménnyé, hanem azért is, mivel ebben a páholyban találtak hajlékra a bécsi, ugynevezett határszéli páholyok, melyek akkor Ausztriában nem dolgozhattak. Így Pozsonyba jártak le szertartásos munkák tartása céljából és a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy védelme alatt folytatták munkásságukat.

A 60. alapítási évfordulót a Verschwiegenheit nagyszabásu ünnepséggel ülte meg, melyen a magyarországi baráti körök képviselőiben Balassa József h. nagymester vett részt, akit V. Zs. kísért el. Bakonyi Kálmán nagymester gyengékedése miatt nem mehetett Pozsonyba.

A munka este 7 óraker kezdődött a pozsonyi páholyházban, mely az itt dolgozó magyar, német és szlovák nyelvű páholyoknak nyújt hajlékot.

A magyar nagypáholy képviselőin kívül a csehszlovák-német „Lessing zu den drei Ringen” nagypáholy, a cseh nemzeti nagypáholy, a bécsi nagypáholy, s több bécsi páholy kiküldöttei jelentek meg az ünnepi munkán. Képviseltette magát a kassai Resurrexit páholy is s a pozsonyi Testvériség p-ból számos testvér vett részt az ünnepen. Brüll főmester tv. üdvözlő beszéde után a páholy szónoka rövid vonásokban ismertette a 60 éves páholy történetét, melyet Kommers tv. terjedelmes kötetben is megírt erre az alkalomra. Az ünnepi munka kiemelkedő és szívbemarkoló eseménye volt a hatvan év előtt tartott alapító-munka korhü visszaidézése.

A nagymesterek és a többi képviselők üdvözlő beszédei során ajándékokat nyújtottak át az ünneplő páholynek. A szertartásos betejezés után vacsora volt a p. étertermében, ahol a fiatalabb testvérek szolgálták ki idősebb testvéreiket. A pohárköszöntők során rendkívüli hatást ért el Posner h. nm. tv. felszólalása, mely a magyar szkségnek valóságos dicsőítése volt.

Ugy a munkán, mint a vacsorán kiűntető szeretettel és fiui ragaszkodással ünnepelték a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyt és annak jelenlevő képviselőit.

selőjét. Ez az alkalom is bizonyoságtevés volt amellet, hogy az utódállamok, szksége és a magyar nagypáholy között ma is élő lelki, érzelmi és szellemi kapcsolat, amit a jelenlegi állapot még szorosabban fűzött és kimélyített.

Másnap, febr. 28. (vasárnap) délelőtt a pozsonyi magyarnyelvű páholy, a Testvériség tartott rövid munkát, hogy azon a „Lessing zu den drei Ringen” nagypáholy új nagymestere a magyar p. tagjaival is megismerkedhessék. Ez alkalommal a nagym. tv. megígérte, hogy a magyar páholyok autonómiáját mindenkor tiszteletben fogja tartani, mert átérzi, hogy ez Szlovenszko helyzete következtében mindenekfelett álló szükségesség.

V. Zs.

Franciaország.

Ki buktatta meg a Laval-kormányt?

A Journal des Débats március 3-i száma pontosan tudja. Senki más, mint Schlezinger bécsi nagymester. Mert: a bécsi Np. tiltakozott még még 1923-ban a Ruhrvidék megszállása ellen s erre a francia kamarában interpelláció hangzott el, természetesen szkssek részéről. Most ülésezik viszont a nemzetközi leszerelési konferencia Genfben. Az összefüggés a francia jobboldali lap logikája szerint kézenfekvő: csakis Schlezinger nm. buktatta meg a Laval-kormányát 1932-ben, hogy a baloldali segítse uralomra. (3 Ringé.)

Javaslat a francia főhatóságok egyesülésére. Tomitch D. t. a Générál Peigné p. egyik vezetőtagja a Montpellier, Béziers

és Toulouse pp-ban tartott beszédében a francia főhatóságok egyesülését javasolja, hogy e révén a francia szkség hatása fokozódjék és ereje megsokszorozódjék. A lelkes beszédet Tomitch t. nyomtatásban is szétküldte és javaslata mindenütt helyeslésre talált, de félt, hogy a gyakorlat minden szép igyekezetet meg fog hiúsítani. A pánamerikai nagypáholy ismétellen ajánlott megalakítása, vagy a német nagypáholyok egyesülési kísérletei sohasem vezettek eredményre. Még a német humanitárius páholyok egyesülését sem sikerült keresztülvinni. Az egyes rendszerek féltékenykedése egymás irányában még mindig sokkal erősebb, mint a józan megértés parancsa.

Németország

Barátságos érintkezés az angol nagypáhollyal. Az angol nagypáholy negyedévi gyűlésén lord Amphill h. nm. bejelentette, hogy a hamburgi, frankfurti és bayreuthi nagypáholyok ismét felvették a barátságos érintkezést az angol nagypáhollyal és a kölcsönös képviselők már megkapták megbizóleveleiket. — Prof. dr. Heinrich Müller t. a hamburgi np. t. nagymestere rendkívül magas korban ör. kel.-be költözött. A német szkség egyik legjelentősebb egyénisége, a humanitárius gondolat egyik legelszántabb harcosa, Stuttgartnak a szabadabb szkségért Poroszországban megvívott harcábau a legbuzgóbb küzdőtársa volt. A hamburgi nagypáholyának éveken át tartományi nagymestere volt Berlinben (Wr. Frmr. Zig.)

